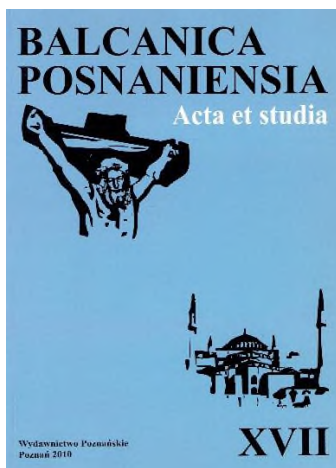




Ilski Kazimierz, *In Memoriam. Waldemar Ceran (7 IX 1936–20 VI 2009)*, „Balcanica Posnaniensia. Acta et Studia” 2010, t. 17, s. 279–280.

<https://doi.org/10.14746/bp.2010.17.25>

<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/bp/article/view/54941>

Instytucją przechowującą materiały źródłowe jest Biblioteka Collegium Historicum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

<http://bch.amu.edu.pl>

Zadanie zostało zrealizowane w ramach konkursu „Społeczna odpowiedzialność nauki II – Wsparcie dla bibliotek naukowych”. Projekt zatytułowany „Digitalizacja archiwalnych wydań czasopism naukowych zgromadzonych przez Bibliotekę Coll. Historicum UAM”. Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu Społeczna odpowiedzialność nauki II. Wsparcie dla bibliotek naukowych (umowa nr BIBL/SP/0092/2024/02 z dnia 05.12.2024). Całkowita wartość projektu: 247 236,00 zł. Kwota dofinansowania: 220 836,00 zł.

The institution storing the source materials is the Library of the Collegium Historicum of the Adam Mickiewicz University in Poznań.

[bch.amu.edu.pl](http://bch.amu.edu.pl)

The task was carried out within the framework of the competition “Social Responsibility of Science II – Support for Scientific Libraries”. The project entitled “Digitization of archival editions of scientific journals collected by the Library of the Coll. Historicum of Adam Mickiewicz University”. The project was co-financed from state budget funds granted by the Minister of Science within the framework of the Programme Social Responsibility of Science II. Support for Scientific Libraries (agreement no. BIBL/SP/0092/2024/02 of 05.12.2024). Total value of the project: PLN 247,236.00. Amount of co-financing: PLN 220,836.00.



UNIwersYTET  
IM. ADAMA MICKIEWICZA  
W POZNANIU



Ministerstwo Nauki  
i Szkolnictwa Wyższego



Społeczna  
Odpowiedzialność  
Nauki II

## IN MEMORIAM

**WALDEMAR CERAN**  
**7 IX 1936 – 20 VI 2009**

Niedawny jubileusz 70-lecia, związane z tym faktem księgi i towarzyszące uroczystości nastrojały przyjaciół i uczniów Profesora Cerana do planowania dalszych zadań naukowych i marzenia o wspólnych wyprawach do krainy Bizantyńczyków. Piszący to wspomnienie do ostatnich dni życia Profesora notował w swym kalendarzu plan pobytu w Gdańsku, gdzie recenzenckie obowiązki wzywały nas obu. Planowaliśmy spacer po Długim Targu i picie kawy wraz z żonami, potrzebę omówienia konceptu kolejnej pracy doktorskiej i tłumaczenie kilku słów z greki, których nie notuje żaden słownik. Gdańsk, jako miasto dzieciństwa i wczesnej młodości, w ostatniej rozmowie telefonicznej osnuty był w słowa sentymentalne, nawiązujące do świata, którym Profesor zamierzał się podzielić.

Wiadomość o śmierci Profesora Waldemara Cerana nie mogła być więc w żaden sposób oczekiwana, wręcz przeciwnie – była niewiarygodna. Obróciła w proch nie tylko Jego plany, ale zmusiła do skorygowania planów świat najbliższych, przyjaciół, uczniów a nawet administracyjne procedury.

Profesor Waldemar Ceran urodził się 7 września 1936 r. w Łodzi. W domu, w którym muzyka była codziennością, gdyż ojciec (Tadeusz Ceran) dbał o wykształcenie syna w dziedzinie, którą uprawiał profesjonalnie. Losy powojenne rzuciły rodzinę Ceranów do Gdańska, gdzie młody Waldemar uczęszczał do szkół, grał na fortepianie, odnosząc sukcesy właściwe dla swego wieku, i boksował – ostatecznie w pierwszej lidze polskiej. Te dwie dziedziny zawsze pozostawały przedmiotem żywego zainteresowania. Rozmowa z Profesorem o muzyce była nie mniej fascynująca niż o historii. Dowiadywał się od swych interlokutorów, kto gra, na jakich instrumentach, co właśnie ćwiczy i czy jakaś forma społecznej symfonii jest możliwa. Używam tego sformułowania, gdyż była w Nim niezwykła umiejętność słuchania i poszukiwania zgody. Z drugiej strony przypominam sobie całkiem realne plany wspólnego muzykowania. Sport był inną przestrzenią kształtowania męskiej dzielności. Był także przedmiotem uczonych dociekań, fachowych komentarzy i wykładów oraz telewizyjnych pogadanek. We wspólnej drodze do Olimpii jesienią roku 2008 Komisja Bizantynologiczna KNoKA dowiadywała się o tradycji organizowania sportowego kultu Zeusa, o kulturowym znaczeniu tej liturgii w świecie Greków. Nie zabrakło wówczas wnikliwej analizy stylu walk bokserskich, umiejętności zakładania gardy, wyprowadzania kontry, a nawet analizy warunków fizycznych sportowców starożytnych prowadzonej na podstawie ikonografii. Potrafił patrzeć na ludzi zarówno pod kątem widzenia wynikającym z psyche, jak i physis. Poszukiwał skutecznie równowagi pomiędzy tymi nierozdzielными sferami.

Wśród historyków pozostanie w pamięci jako autor wielu prac (pełną bibliografię zamieszczono w: *Byzantina Europaea. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Waldemarowi Ceranowi*, Łódź 2007). Wkraczał do świata Klio nie bez trudności. Choć bowiem interesował się dziejami na długo przed maturą i posiadał znakomitą wiedzę, to jednak z przesłanek politycznych odmawiano mu przyjęcia na uniwersytet. W roku 1955 rozpoczął ostatecznie

studia w Łodzi na Wydziale Filozoficzno-Historycznym. Doprowadziły one do powstania pracy magisterskiej pt. *Stosunki polsko-bizantyńskie w latach 1393-1429*. Promotorem była prof. dr Halina Evert-Kappesowa – opiekuńczy duch, o którym Profesor Ceran wspominał zawsze z wdzięcznością. Od 1 października, kiedy został zatrudniony jako asystent, do przejścia na emeryturę, a właściwiej: do dnia śmierci, pozostał związany z Instytutem Historii Uniwersytetu Łódzkiego.

Książki oraz inne rozprawy Profesora Waldemara Cerana nie mogą być przeoczone przez kogokolwiek, kto zajmuje się bizantynologią w Polsce. Na swej aktualności nie traci rozprawa doktorska pt. *Rzemieślnicy i kupcy w Antiochii i ich ranga społeczna (2 połowa IV wieku)* (1969). Jest ona dowodem badawczej pasji i metodycznej dojrzałości do podejmowania rekonstrukcji struktur społecznych na podstawie rozmaitej i niezwykle rozproszonej podstawy źródłowej. Zupełnie inny charakter ma rozprawa habilitacyjna pt. *Kościół wobec antychrześcijańskiej polityki cesarza Juliana Apostaty* (1980). Każdy bowiem, kto podejmuje takie zagadnienie stawia się w kręgu najbardziej roznamiętnionych autorów wypowiadających sądy o kluczowych sprawach IV w. W tej gęstwinie sądów i hipotez Waldemar Ceran umieścił swój własny niezbywalny wkład o sporach chrześcijan z poganami w latach sześćdziesiątych IV w. Wreszcie w 2001 r. dał w ręce polskich bizantynologów wspaniały instrument pozwalający rozpoczynać każde nowe dociekanie – *Historia i bibliografia rozmowana bizantynologii polskiej (1800-1998)*. Pewna niesprawiedliwość polega na tym, że choć praca ta leży na biurkach wszystkich polskich bizantynologów, którzy ciągle konsultują za jej pomocą swoje własne bibliografie, to ze względu na swój charakter dziekczynienie nie jest wyrażane nawet parametrem cytowań.

Śmierć Profesora Waldemara Cerana (20 czerwca 2009 r.) zatrwożyła uczonych nie tylko w Łodzi, lecz w wielu akademickich środowiskach w całym kraju. Nauka utraciła wybitną osobowość, twórcę polskiej szkoły bizantynologicznej. Wielu z nas doświadczyło bezgranicznej życzliwości Profesora Waldemara Cerana, który inspirował badania, integrował środowisko bizantynologów, doradzał, uczył nas i recenzował nasze prace. W świecie ogarniętym zawrotnym pędem spotykał się z uczniami, nie szczędząc im czasu i angażując się bezgranicznie w rozmowy. Przyjaźni Profesora Waldemara Cerana nic nam nie zwróci. Wdzięczni Mu jednak jesteśmy za to, że dawał nam ją „miarą dobrą, upchaną, utręśioną, przelewającą się” (Łk 6,39).

Kazimierz Ilski

